

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ЛОЛОВА-КАРАДЖОВА срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 17835/07)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

27 март 2012 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

27/06/2012

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. То може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото „Лолова-Караджова срещу България“,
Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), на заседание в състав:

Лех Гарлицки, *Председател*,
Давид Тор Бьоргвинсон,
Пайви Хирвела,
Георге Николау,
Леди Бианку,
Здравка Калайджиева,
Винсент А. Де Гаetano, *съдии*

и Фатош Арачи, *Заместник-секретар на отделението*,

След като заседава при закрити врата на 6 март 2012 г.,

постанови следното решение, прието на указаната по-горе дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 17835/07) срещу Република България, подадена в Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българската гражданка, г-жа Добринка Манолова Лолова-Караджова („жалбоподателката“), на 12 декември 2006 г.

2. Жалбоподателката е представлявана от г-н М. Екимджиев и г-жа С. Стефанова, адвокати, практикуващи в Пловдив. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от своя Представител, г-жа М. Коцева, от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателката твърди по-специално, че задържането ѝ от около 10:00 ч. на 18 октомври до 15:00 ч. на 19 октомври 2006 г. е било в нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията и че не е имала изпълнимо право на обезщетение в това отношение.

4. На 8 септември 2010 г. председателят на Пето отделение решава да уведоми за жалбата Правителството. Също така е взето решение за едновременно произнасяне по допустимостта и съществуването на жалбата (член 29 § 1). След това делото е прехвърлено на Четвърто отделение на Съда след реорганизацията на отделенията на Съда на 1 февруари 2011 г.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателката е родена през 1947 г. и живее в София.

6. През 2004 г. брокерка на недвижими имоти подава тъжба срещу жалбоподателката за обида и клевета, които се наказват с глоба и обществено порицание. Според оплакването в обява във вестник жалбоподателката, описвайки себе си като „измамена гражданка“, предупреждава читателите, че брокерката на недвижими имоти ще купи техния недвижим имот на много ниска цена и след това ще го препродаде за много по-голяма сума, като реализира огромна печалба за себе си.

7. Асеновградският районен съд отлага заседанията, насрочени за 20 септември и 11 ноември 2004 г., тъй като жалбоподателката представя медицински свидетелства и изразява желание да участва лично в производството.

8. На заседанията, проведени на 10 януари и 10 март 2005 г., жалбоподателката не присъства, но е представлявана от адвокат.

9. На заседанието на 27 май 2005 г. не се явява нито жалбоподателката, нито нейният адвокат. Жалбоподателката е представила медицинско свидетелство и е поискала отлагане. Районният съд посочва, че присъствието на жалбоподателката не е задължително, но отлага заседанието, тъй като адвокатът ѝ също отсъства. Съдът налага глоба в размер на 500 български лева (BGN) на адвоката на жалбоподателката. Последният обжалва пред Пловдивски окръжен съд, като заявява, че и той е бил болен и представя медицинско свидетелство. На 3 юни 2005 г. Районният съд, прилагайки процедурата по член 347 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г., отменя своето собствено решение, посочвайки, че адвокатът на жалбоподателката е представил основателни причини за своето отсъствие.

10. На заседание на 27 юни 2005 г. жалбоподателката се явява, но заявява, че ще представи аргументи на етапа заключителните пледоарии.

11. Жалбоподателката иска отлагане на заседанията, насрочени за 15 декември 2005 г., 27 февруари, 18 май и 19 юни 2006 г., посочвайки, че желае да се обърне към съда, но е болна, както се вижда от медицинските свидетелства, представени от нея. Районният съд уважава молбите ѝ.

12. На неуточнена дата през септември 2006 г. жалбоподателката представя пред районния съд ново медицинско свидетелство, предписващо ѝ домашно лечение за хипертензия от 15 до 20 септември 2006 г., и иска отлагане.

13. На заседание на 18 септември 2006 г., проведено в отсъствието на жалбоподателката, но в присъствието на нейния адвокат, районният съд отбелязва заявлението на жалбоподателката, че тя иска да представи аргументи на етапа на заключителните пледоарии и счита, че хипертензията ѝ не е пречка в това отношение. Освен това съдът

отбелязва, че жалбоподателката е представила медицински свидетелства в редица случаи, предизвиквайки по този начин забавяне на производството. Като се позовава на Конвенцията, районният съд отбелязва, че е необходимо производството да приключи в разумен срок и решава, че поради това жалбоподателката следва да бъде доведена пред съда за следващото заседание с помощта на полицията. Той не посочва конкретно правно основание за това определение. Съдът насрочва следващото заседание за 19 октомври 2006 г. в 15:00 ч. Тъй като адвокатът на жалбоподателката присъства на заседанието, жалбоподателката се счита за надлежно уведомена относно определението.

14. В около 10:00 ч. на 18 октомври 2006 г. жалбоподателката е задържана от полицията и отведена в Софийския затвор, където остава до следващата сутрин. Жалбоподателката твърди, че условията там са били унизителни и че е трябвало да използва една и съща тоалетна със задържани мъже.

15. На сутринта на 19 октомври 2006 г. жалбоподателката е отведена с влак и кола от София в Асеновград (160 км), присъства на заседанието в 15:00 ч. и представя документи, след което е освободена. В решение от същата дата районният съд я оправдава, като постановява, че обявата, публикувана от нея във вестника, не е нито обидна, нито оклеветяваща. Ищцата обжалва решението, но на 4 декември 2006 г. жалбата ѝ е отхвърлена поради процесуални нарушения.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

A. Присъствие на обвиняемите по време на делото

16. Съгласно член 269, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс от 2006 г. („НПК от 2006 г.“), присъствието на обвиняемия на делото е задължително, когато обвиненията са за престъпления, наказуеми с повече от пет години лишаване от свобода. Във всички други случаи съдът може да разпоредби явяването на обвиняемия, ако това е необходимо за установяването на истината (член 269, ал. 2 от НПК от 2006 г.).

17. Обвиняем може да бъде задържан под стража, за да се осигури присъствието му за разпит, ако не се е явил без основателни причини, при условие, че присъствието му е задължително или се счита за задължително от компетентния орган (член 71, ал. 1 от НПК от 2006 г.). Обвиняемият може да бъде задържан под стража без предварително уведомление, ако се е укрил или няма постоянно местоживее (член 71, ал. 2 от НПК от 2006 г.).

18. Определения по членове 269, ал. 2 и 71 от НПК от 2006 г. не подлежат на обжалване пред по-висшестоящ съд.

Б. Възможност съда да оттегли свои собствени процесуални определения

19. Съгласно член 347 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г., в сила до 29 април 2006 г., съдът би могъл да оттегли собственото си определение, ако е бил поискан съдебен контрол. Тази разпоредба е отменена от член 344 от НПК от 2006 г., в сила от 29 април 2006, който повтаря текста почти дословно.

В. Закон за отговорността на държавата и общините за вреди от 1988 г.

20. Законът за отговорността на държавата и общините за вреди от 1988 г. („ЗОДОВ“) предвижда обезщетение в определени случаи на лишаване от свобода, разпоредени от съд или от разследващи органи или органи на прокуратурата, когато съответното решение или определение е било отменено „поради липса на законни основания“ съгласно националното право. Лишаване от свобода, насочено към обезпечаване на присъствието на обвиняемия на заседание не е сред тези случаи.

21. Релевантното вътрешно право и практика по отношение на отговорността на държавата за вреди във връзка с условията на задържане е обобщено в решението на Съда по делото *Славчо Костов срещу България* (№ 28674/03, § 19-22, 27 ноември 2008 г.).

ПРАВНИ ИЗВОДИ

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

22. Жалбоподателката се оплаква, че задържането ѝ под стража от около 10:00 ч. на 18 октомври до 15:00 ч. на 19 октомври 2006 г. е било в нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията, който гласи следното в релевантната си част:

„1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

b) законосъобразен арест или лишаване от свобода за неизпълнение на законосъобразно съдебно решение или с цел осигуряване на изпълнението на задължение, предписано от закона;

с) законосъобразен арест или лишаване от свобода, с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление;|

23. Правителството заявява, че жалбоподателката не е изчерпала вътрешноправните средства за защита, тъй като е имала възможност да поиска от районния съд да отмени своето определение съгласно член 344 от НПК от 2006 г. То твърди, че районният съд вече е сторил това, когато адвокатът на жалбоподателката обжалва наложената му глоба (виж параграф 9 по-горе). По същество, Правителството твърди, че член 5 не е приложим, тъй като предприетата срещу жалбоподателката мярка не представлява лишаване от свобода, а по-скоро временно ограничаване на свободата ѝ на придвижване. То посочва, че задържането на жалбоподателката в деня преди заседанието е било необходимо, тъй като влакът, използван от ескорта, потеглял рано на следващата сутрин. Освен това то посочва, че определението от 18 септември 2006 г. има своето правно основание в член 269, ал. 2 от НПК от 2006 г.

24. Жалбоподателката твърди, че член 344 от НПК от 2006 г. е приложим единствено по отношение на определения, подлежащи на обжалване, докато определението от 18 септември 2006 г. не подлежи на съдебен контрол. Освен това тя посочва, че не се е опитала да обжалва определението, тъй като е имала намерение да го изпълни и да се яви на заседанието на 19 октомври 2006 г., ако ѝ е бил даден шанс да го направи. Тя поддържа тезата, че задържането ѝ под стража не е било извършено по реда, определен от закона, и не е било необходимо, тъй като присъствието ѝ на делото не е било задължително. Накрая тя посочва, че задържането ѝ в деня преди заседанието е било явно несъразмерно.

А. Допустимост

25. Съдът отбелязва, че член 344 от НПК от 2006 г. дава възможност на съдилищата да отменят своите собствени определения, когато последните бъдат обжалвани. Районният съд прилага тази процедура, когато адвокатът на жалбоподателката обжалва определението му от 27 май 2005 г., с което му налага глоба (виж параграф 9 по-горе). Определението от 18 септември 2006 г. обаче е окончателно и не е било възможно образуването на производство по съдебен контрол върху него. При тези обстоятелства, въпреки че не изглежда невероятно съдът да може да преразгледа своето собствено определение, дори когато то не подлежи на обжалване, в отсъствието на каквито и да било процесуални правила в това отношение, Съдът не е убеден, че една молба от жалбоподателката в този смисъл би

следвало да се разглежда като ефикасно правно средство за защита за целите на член 35 § 1 от Конвенцията. Освен това Съдът не може да не отбележи твърдението на жалбоподателката, че тя се е въздържала от каквото и да било действие, тъй като е възнамерявала да изпълни определението да се яви. Правителството не твърди, че има утвърдена практика, въз основа на която на жалбоподателката следва да ѝ е било ясно, че полицейският ескорт, разпореден от съда, би представлявал двудневно лишаване от свобода и че тя ще трябва да прекара нощта в затвор. Съответно възражението на Правителството относно неизчерпване на вътрешноправните средства за защита следва да бъде отхвърлено.

26. Освен това Съдът отбелязва, че оплакването по член 5 § 1 не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 (а) от Конвенцията и не е недопустимо на каквото и да било друго основание. Поради това то трябва да бъде обявено за допустимо.

Б. По съществото

27. Не се оспорва, че жалбоподателката остава под постоянния надзор и контрол на полицейските органи от около 10:00 ч. на 18 октомври до 15:00 ч. на 19 октомври 2006 г., или двадесет и девет часа, и че тя прекарва значителна част от това време в Софийския затвор (виж параграфи 14 – 15 по-горе). Поради това Съдът е убеден, че тя е била „лишена от своята свобода“ по смисъла на член 5 § 1 от Конвенцията.

28. Член 5 § 1 изисква, на първо място, задържането да е „законосъобразно“, което включва условието да бъде спазен редът, предписан от закона. Конвенцията тук препраща по същество обратно към националното право и посочва задължението да бъдат спазени материалноправните и процесуалноправните му правила, но, в допълнение към това, изисква всяко лишаване от свобода да бъде в съответствие с целта на член 5, а именно – да защитава лицата от произвол. Един период на задържане е принципно законосъобразен, ако то се осъществява съгласно съдебно разпореждане (виж решението по делото *Benham v. The United Kingdom* от 10 юни 1996 г., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III, стр. 752-753, §§ 40 и 42).

29. Задържането се разрешава съгласно буква b) от член 5 § 1 единствено за „осигуряване на изпълнението“ на задължение, предписано от закона. Следователно трябва да има, най-малкото, неизпълнено задължение в тежест на съответното лице и арестът и задържането трябва да имат за цел осигуряване на изпълнението и да не са наказателни по своето естество. Когато съответното задължение бъде изпълнено, основанието за задържане по член 5 § 1 (b) престава

да съществува (виж *Vasileva v. Denmark*, № 52792/99, § 36, 25 септември 2003 г.).

30. Накрая, трябва да бъде постигнат баланс между значението, което се отдава в едно демократично общество на осигуряването на незабавното изпълнение на въпросното задължение и значението, което се отдава на правото на свобода. Продължителността на задържането също е относим фактор при постигането на такъв баланс (пак там, § 37).

31. Връщайки се към настоящия случай, Съдът отбелязва, че жалбоподателката не е била задължена по закон да присъства по време на производството лично, тъй като не е била застрашена от наказания за престъпления, наказуеми с повече от пет години лишаване от свобода (виж параграфи 6, 9 и 16 по-горе), и че нейното изрично желание да се обърне към съда лично е довело до няколко отлагания поради заболяването ѝ (виж параграфи 7 – 11 по-горе). На заседанието на 27 май 2005 г. районният съд отбелязва, че присъствието на жалбоподателката не е задължително. При тези обстоятелства разглеждащият делото съд е бил компетентен да реши дали да счете присъствието на жалбоподателката за необходимо, или да пристъпи към решаване на спора в нейно отсъствие, за да избегне каквото и да било по-нататъшно забавяне. Съдът отбелязва в тази връзка, че националният съд не посочва правните основания за своето определение и не посочва изрично, че присъствието на жалбоподателката е необходимо за установяване на истината съгласно член 269, ал. 2 от НПК от 2006 г. (виж параграф 16 по-горе), а по-скоро го обосновава с нуждата да гарантира нейните собствени процесуални права (виж параграф 13 по-горе). Освен това приложението на член 71, ал. 2 от НПК от 2006 г. също изглежда проблематично, тъй като жалбоподателката не се укрива, нито е без постоянно местожителство (виж параграф 17 по-горе). Въпреки това Съдът не счита за необходимо да решава този въпрос, тъй като, поради изложените по-долу причини, той счита, че задържането на жалбоподателката при всички случаи е несъразмерно на преследваната цел.

32. Съдът отбелязва, че жалбоподателката е арестувана в деня преди заседанието и остава под стража почти тридесет часа. Разстоянието между града, в който тя живее, и града, в който се провежда заседанието, 160 км, не е такова, че да оправдае такъв дълъг период на задържане. Всъщност тя прекарва по-голямата част от това време в затвор (виж параграф 14 по-горе). Съдът не е убеден, че властите не са могли да вземат по-малко радикални мерки, за да осигурят явяването на жалбоподателката в съда. Освен това, като я арестуват един ден по-рано, те дори не ѝ дават възможност да покаже добросъвестност и да изпълни съдебното определение доброволно. С оглед на тези обстоятелства Съдът счита, че властите не са постигнали

справедлив баланс между необходимостта да гарантират изпълнението на задължението на жалбоподателката да се яви на съдебно заседание и правото ѝ на свобода (виж, *mutatis mutandis*, *Epplé v. Germany*, № 77909/01, 24 март 2005 г., и *Василева*, цитирано по-горе).

33. Следователно е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

34. Жалбоподателката се оплаква, че не е могла да обжалва, което е в разрез с изискванията на членове 5 § 4 и 13 от Конвенцията.

Съдът счита, че това нейно оплакване следва да бъде разгледано в контекста на хипотезата на член 5 § 4 от Конвенцията, който гласи следното:

„Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.“

35. Правителството не представя аргументи във връзка с това оплакване.

36. Съдът счита, че това оплакване не явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 (а) от Конвенцията, нито е недопустимо на каквито и да било други основания. Поради това то трябва да бъде обявено за допустимо (виж *Slivenko and Others v. Latvia* (dec.) [GC], № 48321/99, 23 януари 2002 г.)

37. Той отбелязва, че жалбоподателката е задържана за около двадесет и девет часа и е освободена, преди да може да бъде извършен какъвто и да било съдебен контрол върху законосъобразността на задържането ѝ (виж параграфи 14 – 15 по-горе). В тази връзка съдът отбелязва, че член 5 § 4 урежда единствено тези правни средства за защита, които трябва да бъдат осигурени по време на задържането на едно лице с оглед на това въпросното лице да получи бързо съдебно разглеждане на законосъобразността на задържането, което може да доведе, когато е уместно, до освобождаването му. Разпоредбата не урежда други правни средства за защита, които могат да послужат за разглеждане на законосъобразността на период на задържане, който вече е приключил, включително по-специално краткосрочно задържане като в настоящия случай (виж *Slivenko v. Latvia* [GC], № 48321/99, § 158, ECHR 2003-X).

38. Следователно Съдът не счита за необходимо да разглежда по същество оплакването на жалбоподателката съгласно тази разпоредба (пак там, § 159).

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

39. Жалбоподателката се оплаква, че не имала изпълнимо право на обезщетение за своето незаконосъобразно задържане, в разрез с членове 5 § 5 и 13 от Конвенцията.

Съдът счита, че това оплакване следва да бъде разглеждано в контекста на хипотезата на член 5 § 5 от Конвенцията, който гласи следното:

„Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в нарушение на изискванията на този член, има изпълняемо право на обезщетение.“

40. Правителството не представя аргументи във връзка с това оплакване.

41. Жалбоподателката твърди, че член 2 от ЗОДОВ дава право на обезщетение единствено на лица, които са задържани в рамките на предварително разследване, при условие че задържането им бъде отменено поради липса на правни основания. Лишаването ѝ от свобода обаче не представлява предварително задържане и освен това, не е имало процедура за обжалването на законосъобразността му. Следователно искът ѝ е бил недопустим.

42. Съдът счита, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 (а) от Конвенцията, нито недопустимо на никакви други основания. Поради това то трябва да бъде обявено за допустимо.

43. Като отбелязва, че е установено, че задържането на жалбоподателката е в нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията (виж параграф 33 по-горе), Съдът счита, че параграф 5 от тази разпоредба е приложим и изисква наличието в българското право на изпълнимо право на обезщетение в случая на жалбоподателката (виж *Wloch v. Poland* (no. 2), № 33475/08, §§ 25-27, 10 май 2011 г., с последващи препратки).

44. Съдът отбелязва, че лишаване от свобода, целящо осигуряване на присъствието на обвиняем на съдебно заседание, не е сред случаите на лишаване от свобода, за които ЗОДОВ предвижда обезщетение (виж параграф 20 по-горе). Не изглежда също така жалбоподателката да е разполагала с изпълнимо право на обезщетение съгласно която и да било друга разпоредба на българското право.

45. Следователно е налице нарушение на член 5 § 5 от Конвенцията.

IV. ОСТАНАЛАТА ЧАСТ ОТ ОПЛАКВАНИЯТА НА ЖАЛБОПОДАТЕЛКАТА

46. Жалбоподателката се оплаква също така, че условията, при които е била задържана в Софийския затвор и ескортирана до

Асеновградски районен съд, са били унижителни и че тя не е разполагала с ефективни правни средства за защита в това отношение. Тя се позовава на членове 3 и 13 от Конвенцията, които предвиждат:

Член 3

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отношение или наказание.“

Член 13

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.“

47. Съдът е приел, въз основа на събитията в българската съдебна практика от 2003 г., че иск по ЗОДОВ е принципно ефикасно правно средство за защита за лоши условия на задържане, при условие че жалбоподателката е била освободена или настанена при условия, които отговарят на стандартите на Конвенцията (виж *Христов срещу България* (des.), № 36794/03, 18 март 2008 г. и *Радков срещу България* (№ 2), № 18382/05, §§ 37 и 53, 10 февруари 2011 г.). В настоящия случай нищо не предполага, че иск по ЗОДОВ не би й осигурил обезщетение.

48. С оглед на горепосоченото, тези оплаквания трябва да бъдат обявени за недопустими съгласно член 35 §§ 1 и 4 поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

V. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

49. Член 41 от Конвенцията предвижда следното:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.“

A. Вреди

50. Жалбоподателката претендира общо 15 000 евро (EUR) за неимуществени вреди, претърпени в резултат от лишаването ѝ от свобода и твърдените лоши условия на задържане.

51. Правителството оспорва този иск.

52. Съдът счита, че задържането на жалбоподателката за период от почти тридесет часа в нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията вероятно ѝ е причинило страдание, което не би било адекватно компенсирано единствено с констатиране на нарушението.

Следователно, като извършва оценка на справедлива основа, той присъжда на жалбоподателката EUR 1 000 за неимуществени вреди, плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху тази сума, по това перо.

Б. Разходи и разноски

53. Жалбоподателката иска възстановяване на EUR 3 600 за четиридесет и пет часа правна работа на нейните адвокати в производството пред Съда, при почасова ставка в размер на EUR 80. В подкрепа на този иск тя представя договор и график. Тя претендира и EUR 50 за разходи, извършени от нейните адвокати, но не представя каквито и да било фактури или разписки в подкрепа на иска си. Тя иска EUR 400 от която и да било сума, присъдена по това перо, да бъдат платени директно на нея (тъй като вече е заплатила тази сума на своите адвокати), а останалата част – на адвокатите ѝ, г-н М. Екимджиев и г-жа С. Стефанова.

54. Правителството счита, че исковете са прекомерни.

55. Съгласно практиката на Съда жалбоподателите имат право на възстановяване на разноските им единствено дотолкова, доколкото е било доказано, че те са действително и по необходимост направени и са разумни като размер. В настоящия случай, като се има предвид информацията, с която разполага, и горепосочените критерии, включително фактът, че част от оплакванията на жалбоподателката са отхвърлени, както и поради непредоставянето от страна на жалбоподателката на всички необходими документи, като фактури или разписки за пощенски или служебни разходи, Съдът счита за основателно да присъди на жалбоподателката сума в размер на EUR 2 000, плюс всякакви данъци, които биха могли да ѝ бъдат наложени върху тази сума. EUR 400 от тази сума следва да бъдат платени на самата жалбоподателка, а остатъкът – на нейните процесуални представители, г-н М. Екимджиев и г-жа С. Стефанова.

В. Лихва за забава

56. Съдът намира за уместно лихвата за просрочване да се основава на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПОРАДИ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* за допустими оплакванията по член 5 §§ 1, 4 и 5 от Конвенцията, а останалата част от жалбата – за недопустима;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията;
3. *Приема*, че не е необходимо да разглежда по същество оплакването на жалбоподателката по член 5 § 4 от Конвенцията;
4. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 5 от Конвенцията;
5. *Приема*,
 - а) че държавата ответник следва да плати на жалбоподателката в срок от три месеца, считано от датата, на която решението стане окончателно по смисъла на член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по курса, който е в сила към датата на плащане:
 - (i) EUR 1 000 (хиляда евро) плюс всякакви данъци, които биха могли да й бъдат наложени върху тази сума, за неимуществени вреди;
 - (ii) EUR 2 000 (две хиляди евро) плюс всякакви данъци, които биха могли да й бъдат наложени върху тази сума, за разходи и разноси, EUR 400 (четиристотин евро) от които се плащат на самата жалбоподателка, а останалата част се плаща на процесуалните представители на жалбоподателката, г-н М. Екимджиев и г-жа С. Стефанова;
 - б) че от изтичането на гореспоменатите три месеца до плащането се дължи обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка за периода на просрочие плюс три процентни пункта;
6. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателката за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и съобщено в писмена форма на 27 март 2012 г., в съответствие с член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Фатош Арачи
Заместник-секретар

Лех Гарлицки
Председател